

Старая версія | Архіў | Першая старонка

Ложук | RSS

Я размаўляў па-беларуску з... камп'ютарам

Вам не здалася, і тут няма памылкі друку: карэспандэнт "Звязды" сапраўды "пагутарыў" з камп'ютарам праз спецыяльную праграму, якая распазнае тэкставую інфармацыю і пераводзіць яе ў маўленне. Шмат для якіх моў такія праграмы ўжо існуюць. У нашай Акадэміі навук займаюцца распрацоўкай менавіта беларускамоўнага "гаваруна". Пра маўленчыя тэхналогіі расказала **Лілія Цырульнік**, кандыдат навук, выканаўца абавязкаў загадчыка лабараторыі распазнавання і сінтэзу маўлення Аб'яднанага інстытута праблем інфарматыкі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, і **Юрась Гецэвіч**, маладошы навуковай супрацоўнік той жа лабараторыі, які непасрэдна распрацоўвае беларускамоўны сегмент.

— Калі пачалася распрацоўка маўленчых тэхналогій?

Лілія Цырульнік:

— Лабараторыя існуе больш за сорак гадоў. І ў той час, калі і камп'ютары былі не асабліва развітыя, і прайгранне маўлення было складаным нават з фізічнага пункту гледжання, лабараторыя пачала займацца маўленчымі тэхналогіямі. У прыватнасці, сістэмай распазнавання маўлення і сістэмай сінтэзу маўлення, гэта значыць, пераводам інфармацыі з маўленчага віду ў тэкст і наадварот: з тэксту — у маўленчую форму. Дарэчы, вялікі ўклад у развіццё маўленчых тэхналогій у Беларусі ўнёс доктар навук Барыс Лабанаў, да нядаўняга часу — загадчык лабараторыі распазнавання і сінтэзу маўлення, а зараз — галоўны навуковы супрацоўнік інстытута. За апошнія некалькі гадоў у лабараторыі распрацаваны сістэмы сінтэзу маўлення для рускай, польскай моў. Зараз распрацоўваецца сінтэзатар мовы для яўцкай мовы. Актыўна займаецца лабараторыя і распрацоўкай беларускамоўнага сінтэзатара маўлення.

— Якое прымяненне можа быць у сінтэзатараў маўлення?

Лілія Цырульнік:

— Прымяненне самае шырокае: стварэнне аўдыёкніг, дапамога спячым людзям, чытанне электроннай пошты...

Юрась Гецэвіч:

— Электронныя чэргі таксама: можна вельмі гнутка і хутка змяняць выразы, якія "гаворыць" гэтая чарга.

Лілія Цырульнік:

— Яшчэ адно прызначэнне — захаванне вымяраючых ці блізкіх да знікнення моў. Гэта таксама важная, і прайгранне маўлення было складаным нават з фізічнага пункту гледжання, лабараторыя пачала займацца маўленчымі тэхналогіямі. У прыватнасці, сістэмай распазнавання маўлення і сістэмай сінтэзу маўлення, гэта значыць, пераводам інфармацыі з маўленчага віду ў тэкст і наадварот: з тэксту — у маўленчую форму. Дарэчы, вялікі ўклад у развіццё маўленчых тэхналогій у Беларусі ўнёс доктар навук Барыс Лабанаў, да нядаўняга часу — загадчык лабараторыі распазнавання і сінтэзу маўлення, а зараз — галоўны навуковы супрацоўнік інстытута. За апошнія некалькі гадоў у лабараторыі распрацаваны сістэмы сінтэзу маўлення для рускай, польскай моў. Зараз распрацоўваецца сінтэзатар мовы для яўцкай мовы. Актыўна займаецца лабараторыя і распрацоўкай беларускамоўнага сінтэзатара маўлення.

— Ці ёсць якія-небудзь цяжкасці з распрацоўкамі?

Юрась Гецэвіч:

— Складанае пытанне — пастаноўка націскаў у словах. Складанасці таксама ёсць з абрэвіятурамі, лічбава-літарнымі абазначэннямі (напрыклад, назвы самалётаў, верталётаў, хімічныя формулы і іншае). І яшчэ: калі чытанне нейкага тэхнічнага тэксту можа быць здавальняючым, то літаратурны тэкст выклікае шмат нараканняў.

— *Вельмі часта можна пачуць, што ўсё беларускамоўнае не мае ніякіх перспектыв, што яно нікому не патрэбна. Ці не будзе так і з гэтым сінтэзатарам?*

Юрась Гецэвіч:

— Звычайна так кажуць у Беларусі. Калі выяжджаеш за мяжу, там усе гэтым цікавяцца і з задавальненнем вывучаюць нашу мову. Ужыванне беларускай мовы памяншаецца, але зараз ёсць новае пакаленне, якое цікавіцца ўсім беларускім. Да таго ж шмат беларускамоўных сайтаў з'яўляецца. А значыць, і гэтыя сінтэзатары беларускай мовы могуць быць запатрабаваны моладдзю для таго, каб чытаць RSS-расылкі, пераводзіць кнігі ў аўдыёфармат. І гэта, несумненна, будзе спрыяць развіццю беларускай мовы.

P.S. Пасля размовы Юрась Гецэвіч прапанаваў мне паглядзець і пачуць, як працуе беларускамоўны сінтэзатар. Звычайны мужчынскі голас, толькі з металічным, як бывае ў фантастычных фільмах, прыгукам, перадаў прывітанне нашай газеце імгненна пасля таго, як Юрась надрукаваў некалькі слоў на клавіятуры. Яшчэ адна адметнасць камп'ютарнага голасу — невялікае замаруджванне пры "чытанні" вялікіх слоў. Асабліва гэта заўважаецца пры прайграванні паэтычных твораў. Так, я паслухаў "А хто там ідзе?" Янкі Купалы і ўрываек "Мой родны кут..." з паэмы "Новая зямля" Якуба Коласа. А вось выкананне навуковага тэксту амаль цалкам задавальняе: калі не асабліва прыдзірацца, то і не адрозніш ад чалавека.

Уладзіслаў КУЛЕЦКІ.

Каментарыяў: 3

РУБРЫКІ
» АКТУАЛЬНА
» НАДЗЭННАЕ
» ПАДРАБЯЗНАСЦІ
» ПОГЛЯД
» ДАСЛОЎНА
» ЛАД
» АБ'ЕКТАЎ
» ІНФАРМБЮРО
» РАДЗІННАЕ
» КРЫМІНАЛ, ЗДАРЭННІ
» НАПРЫКАНЦЫ
» ЧЫРВОНАЯ ЗМЕНА
» КАНТАКТ

ЗВАРОТНАЯ СУВЯЗЬ
» ПАДПІСКА
» РЭДАКЦЫЯ
» ГІСТОРЫЯ
» РЭКЛАМА
» РЭКЛАМА З ЗАМЕЖЖА
» INTERNATIONAL ADVERTISING Links

ЗВЯРНІЦЕ ЎВАГУ!

Праграма ТБ на тыдзень
[далей]

ЧЫТАЙЦЕ Ў БЛІЖЭЙШЫ
ЧАС НА СТАРОНКАХ
ГАЗЕТЫ [далей]

Не запівайце чаем лекі!
Чаяванне — гэта не толькі
прыемны спосаб прагнаць смагу
і абавязковы аtryбут зносін,
але і магчымаць умацаваць
здараўе, бо ў чайным лісці
змяшчаецца даволі шмат

ПАШТОВАЯ СКРЫНЯ

Падзяліцеся навіной,
паведаміце пра праблему,
паскардзіцеся,
задайце пытанне [далей]

[Чытаць усе]

ПРАКЕТНЫЯ ДЭКЛАРАЦЫІ

НА БУДАЎНІЦТВА
ЖЫЛЫХ ДАМОЎ [далей]

НА БУДАЎНІЦТВА
ОФІСАЎ,
ГАРАЖОЎ,
АБ'ЕКТАЎ
САЦКУЛЬТУРЫ [далей]

[Чытаць усе]

ЗАЧАПЛА!

ДЗЕ ЎЗІЯЦЬ ГРОШЫ,
КАЛІ ЛЬГОТНЫ КРЭДЫТ
НА ЖЫЛЛЁ ЗГАРАЕ? [далей]

Сяргей МАСКЕВІЧ:
"Імідж прафесіі педагога —
тэма выключнай
важнасці" [далей]